מנחות ד. מה: חולין פה.

דליכאן, ד) ול"ל דליכאן,

הגהות מהר"י

לנדא

וכו'. נ"ב עי' לקמן דף כו ע"ב ברש"י ד"ה אם רלה להקריב. ועי' מה שנרשם

שם על הגליוו:

מוסף רש"י

. ושב הכהן ובא הכהן.

כלומר ילפינן גזרה שוה משיבה לביחה כמו דהוו

משיבה לביאה כמו דהוו תרוייהו שיבה או תרוייהו

ביאה (נדה כבי) דאנו"ג

דלא דמו קראי להדדי, כיון

משתעי דיינינן בהו גז"ש (יבמות יז: ועי׳ רש"י ערובין

נא. בארוכה).

תום' ישנים (המשך)

מחמת הזאותיו לפי דמפרש

שלא היה מקבל הואה עד

בביאת

[א] רש"י ד״ה מי

. בכורות לב. נדה

 וְהָיְתָה זֹאת לְכֶם לְחֻקַּת עוֹלְם לְכַפֵּר עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִכָּל חַטֹּאתָם אחת בשנה ויעש כאשר צוָה יִי אַת משׁה:

ויקרא טז לז . אשר צוה יי את משה בְּשִּׁר בִּוֹיֹם צָּוֹתוֹ אֶת משָׁה בְּהַר סִינִי בְּיוֹם צַּוֹתוֹ אֶת בְּנֵי יִשְׁרָאַל לְהַקְרִיב אֶת סִינְי: ויקרא ז לח סִינִי: ויקרא ז לח ְּוְשֶׁב הַכּהַן בַּיּוֹם בִיעִי וְרָאָה וְהִנֵּה הַנָּגַע בְּקִירְת . השביעי נֶע בְּקִירת נע בְּקִירת ויקרא יד לט :הַבַּיָת ַּבְּאַהְנְהַנֵּה 4. וּבָא הַכּּהַן וְרָאָה וְהַנֵּה פָּשָׂה הַנָּגַע בַּבָּיִת צְרַעַת ממארת הוא בבית טמא ויקרא יד מד

רבינו חננאל

ואימא צואה דיום הכפורים היא, כדכתיב ויעש כאשר צוה ה'. ודחינן דנין צוה דלפני י יהדר משיה דרחיר צוה ה' והדר כתיב אשר צוה ה' ואחר בד כתיב ויקחו אליד פרה. רעשיה קמיה צוה כתיבה. יאימא צואה דקרבנות דכתיב ביום צותו את בני ישראל, והדר כתיב להקריב את קרבניהם....

תום' ישנים מממאין . השורת את הפרה. שהיו וע"י כך היה טמא, כדתנן במסכם פכה ופ"ג מ"חו רד וטבול, והך סמיכה נמי לנומאו. וכן שנינו בחוחפחא פ"ב מעשה בלדוקי אחד שהעריב שמשו לעשות את הפרה וידע בו ריב"ז וסמך שתי ידיו עליו ואמר לו אישי כ"ג מה אתה נאה להיות כ"ג כד ומדול אחת נמי בירושלמי [פ״א ה״א] ולקמן [ח, א] מה בין כהן גדול דיוה"כ לכהן השורף את הפרה, ואמיו פרישתו לקדושה הכהנים נוגעים בו, וזה פרישתו לטהרה ואין אחיו הכהנים נוגעים בו, וטעמא דמטמאין אותן בנגיעתן משום דבגדי אוכלי קודש מדרס לחטאת [חגיגה יח, ב] ואפילו שמרו עלמן על טהרת חטאת. ואומר רבינו הזקן יכולים היו חכמים און הפנים אי מפנים לעשותן כטמאים ויהיה הכירא בטבילתו ללדוקים כיון שהלריכוהו טבילה עשחוהו כטמל מת ביום השביעי שלו שלריך הערב שמש. וא"ת מ"ש בחגיגה וכנ די שמין העוב שמש. וחיתו מ״ש בחגיגה [כג, ב] גבי שפופרת אמריגן שעשאוהו כטמא מת ביום שביעי שלו לטננה נות ביום שביעי שנו אע"פ שלא היו מטמאין אותו, וכאן לא רצו לעשותו כטמא מת אלא ע"י סמיכת אחיו הכהנים, י"ל דשאני התם כדמפרש דאיכא חשש משום לינורא דעם הארן אבל כאן היה מוחזק טהור יותר משאר אחיו הכהנים שלא היו רשאין ליגע בו. וא"ת למה לא היו נוגעים בו כל ששה ימים והא בלא"ה

ראיבא צוה צוה דיוה"ב. וא״ת לישני א״כ כל הני קראי למה לי לוה לעשות לכפר ואין נראה לתרץ דהשתא הדר ביה מדרשא דלעשות ולהכי לריכי תרוייהו דאי מלכפר לחודיה ה״א כפרה דקרבנות ואי מצוה לחודיה ה"א פרה נמי להכי כתב תרוייהו דהא

מ"מ אכתי תיקשי לך לישני הכי דלא הדר ביה מלעשות ועוד אי הדר ביה ואימא צוה [צוה] דיום הכפורים דכתיב ה"ל למימר אלא ולקמן (דף ג:) נמי וועש כאשר צוה ה' את משה דנין צוה דלפני עשיה מצוה דלפני עשיה ואין דנין צוה דלאחר עשיה מצוה דלפני עשיה ואימא צוה דקרבנות דכתיב ביום צותו את בני ישראל דנין צוה מצוה ואין דנין צותו מצוה ומאי נפקא מינה #והתנא דבי רבי ישמעאל ו היא שיבה זו היא שיבה זו היא שיבה זו היא נושב הכהן ⁴ובא הכהן ביאה הני מילי היכא דליכא דדמי ליה אבל היכא דאיכא דדמי ליה מדדמי ליה ילפינן לכפר אלו מעשה יום הכפורים ואימא כפרה דקרבנות מי ידעינן הי כהן מתרמי דבעי ליה פרישה אמרי אלמה לא גיבעי ליה פרישה לכוליה משמרת בית אב דנין דבר שקבוע לו זמן מדבר שקבוע לו זמן לאפוקי קרבנות דכל יומא איתנהו ואימא רגלים דנין דבר שנוהג פעם אחת בשנה מדבר הנוהג פעם אחת בשנה לאפוקי רגלים דלאו פעם אחת בשנה נינהו ואימא רגל אחד וכי תימא לא ידעינן הי מינייהו אי חג המצות

מוכח דלה הדר ביה מלעשות דכי קאמר ריב"ל מתני תרתי קאמר לעשות זה מעשה פרה אלמא דלעולם לא הדר ביה מדרשא דלעשות וי"ל דה"פ מ"ט לא נפקא לן מקרא אלא פרה ויוה"כ אימא לוה זה יוה"כ ואייתר לן לעשות לכפר ונדרוש לעשות זה מעשה פרה לכפר אלו קרבנות דכתיב בהו כמה זימנין לכפר גבי חטאות ואשמות וליכא למימר א"כ לישתוק מלוה ונידרוש פרה מלעשות ויוה"כ וקרבנות מלכפר דהכי הוי סברת המקשה בסמוך דהא ליתא דאי לא כתב לוה הוה דרשינן לכפר לעשות תרוייהו זה יוה"כ כדפריך לעיל אימא כוליה קרא ליוה"כ והשתא פריך שפיר אימא צוה זה יוה"כ לעשות זה פרה לכפר אלו קרבנות ואם תאמר אם כן לא ליכתוב אלא לוה לכפר ועל כרחך נידרוש לוה זה פרה לכפר זה יוה"כ וקרבנות כסברת המקשה בסמוך דפריך ואימא לכפר אלו קרבנות אלמא דמלכפר דריש יוה"כ וקרבנות דאי דרשת לוה זה יוה"כ לכפר אלו קרבנות אבל פרה לא הוה כתב אלא לוה לכפר

לא אם כן לוה למה לי מלכפר הוה נפקא לן שפיר יוה״כ וקרבנות וי״ל ה"א יוה"כ לחודיה דכתיב ביה לוה לכפר ודמי ליה טפי מקרבנות אבל השתא דכתב לעשות ולריכין אנו לרבויי פרה מלעשות אע"ג דלא דמיא כולי האי למלואים א"כ נימא נמי

דנרבי מלכפר קרבנות דלאו למעוטי קרבנות אלא לרבויי דלא חימא לעשות לכפר זה יוה״כ ותו לא כדפריך מעיקרא ולהכי כתב צוה לרבות יום הכפורים ואייתרו לעשות לכפר לפרה וקרבנות אי נמי נ"ל לפרש אימא לוה לעשות זה יוה"ל דכתב ביה ויעש וכתיב ביה לוה אבל פרה לא דלא כתב בה לשון עשייה ולכפר זה קרבנות ואיצטריך לעשות כדי למעט פרה דאי לא כתב אלא לוה לכפר ה"א לוה זה פרה ויוה"כ דהי מינייהו מפקח להכי כתב לעשות לאשמועינן דווקא לוה שכתב אללו עשייה כמו יוה"כ לאפוקי פרה דלא כתב בה עשייה ומשני דנין לוואה שלפני עשייה כו׳ כלומר אע"ג דלא כתב בפרה לשון עשייה טפי עדיפא למילף מהתם דלוה שלה כתב מקמי עשייה דידה דבתר לוה כתב ויקחו אליך פרה וכל דיני עשייה לאפוקי יוה"כ דדיני עשייתו כתיבא ברישא והדר כתב לוה ותירוץ זה נ"ל יותר תן הראשון וא"ת ולדברי המתרץ דמשני דמדדמי ליה ילפינן למאי אינטריך זוה לעשות לכפר לא הוה לריך למיכתב אלא זוה לכפר ונידרוש זוה זה פרה לכפר זה יוה"כ ואי פרכת אימא לוה זה קרבנות לישני דנין לוה מלוה ואין דנין לותו מלוה יש לומר אי לא כתב אלא לוה לכפר ה"א ע"כ לוה זה יוה"כ כיון דאידי ואידי פרישה לקדושה ולא הוה אמרינן זה פרה דפרישוחה לטהרה ולא הוה מצי לשנויי כדשנינן דנין צוואה דלפני עשייה מלוואה דלפני עשייה דאדרבה כיון דבמלואים לא הוי כתב לעשות לא הוה ליה לוואה דלפני עשייה אלא לאחר עשייה כאשר עשה לוה כמו ביוה"כ ויעש כאשר זוה להכי איצטריך לעשות ואי לא כתב אלא זוה לעשות ה״א זה פרה דגמרינן זוה דלפני עשייה מצוה דלפני עשייה לאפוקי יוה״כ דלאחר עשייה ואי לא כתב אלא לעשות לכפר ה"א לכפר זה יוה"כ לעשות זה קרבנות דפרישתו לקדושה אבל פרה לא דבין בפרה ובין בקרבנות לא כתב לעשות אלא מייתורא דרשינן מלעשות לרבות וטפי הוה מסתבר לרבויי קרבנות להכי כתב לוה זה פרה אי נמי ה״א לעשות לכפר כוליה קרא ביוה"כ כדפריך הגמרא לעיל ומיהו יותר נראה לי לומר דהדר ביה מדרשא דלעשות ולא דריש אלא צוה לכפר ומתרצי קושיא טובא שכתבתי ומה שהקשיתי דלא הדר ביה מלעשות לא קשיא דע"כ הדר ביה דמלעשות היכי משמע זה מעשה פרה והא לא כתב בפרה לעשות והא דלא קאמר אלא משום דלא הדר ביה לגמרי אלא ה"ק רבי יוחנן לוה לעשות לדורות בפרה ומלעשות לא דריש מידי אלא משום דאי לא [הוה] כתב לעשות אלא לוה [לא] הוה נפקא לן פרה כמו בתר דכתב לעשות דנפקא לן פרה מדכתב בה לוואה לפני עשייה כמלואים: הוב"ם היכא מ (דאיכא) דדמי דיה. בכמה דוכתי משני הכי ובפ״ק דמנחות (דף ד. ושם) פריך ניגמר עונו דאשם מעון דחטאת ליפסול שלא לשמן וכו׳ עד והא תנא דבי ר׳ ישמעאל ושב הכהן ולא משני כי הכא וי״ל דסמיך אועוד ניגמר עונו מעונו דשמיעת קול וכן בפ׳ המפלת (נדה דף כב: ושם) גבי ילירה דלא משני הכי דסמיך אועוד ניגמר בריאה מבריאה וקשה דביבמות פ׳ כילד (דף יו:) גבי דנין אחים מאחים משני כי הכא הנ"מ היכא דאיכא דדמי ליה אע"ג דהדר פריך ולילף אחוה אחוה מלוט וי"ל דהתם לא שייך למיפרך ועוד לילף אחוה מלוט משום דלא דמיא ההיא פירכא לקמייתא דמעיקרא פריך ולילף מעריות ונימא אפילו אשת אחיו מאמו מיהו אשת בן אחיו לא והדר פריך לילף מלוט דאפילו אשת בן אחיו ולהכי אי לא הוה משני הנ"מ היכא דליכא דדמי ליה הוה לריך למיפרך בלשון ועוד כדפריך

בפ"ק דמנחות ובפרק המפלת וכיון דלא הויא הקושיא השניה מעין הראשונה לא שייך למיפרך ועוד: איבוא בפרה דקרבנות. פירוש דשאר קרבנות נמי ניבעי פרישה אבל אין לפרש דקרבנות דוקא דהא יוה"כ נמי פרישה דקרבנות הוא: דבין דבר שאין קדושה דפניו. אע"ג דשבת לפניו הוא לא קחשיב אלא קחשיב י"ט דתלי בב"ד אבל קדושת שבת קביעא וקיימא ואידי ואידי יש קדושת שבת לפניו: היו מטמאין אותו מפני היו מטמחין חילתו המפי הזאם שהיו מזין עליו, רהא דמוה ומזין עליו טהור היינו כשלריך הזאה מן התורה, אבל הכא משטהור הוא מן התורה הזאה מטמאחו. רייל שעד הערב לא היה מקבל הזאה לפי שכל היום היה עובד עבודה כדלקמן בפירקון [יד, אן ואם היו ענעין בו שוב לא היה יכול לעבוד כיון דשוינהו רבנן כטומאה לגביה, ואחר הזאה וטבילה נמי לא היו יכולין ליגע בו שלא יבואו ליגע בו קודם הזאה ואחר טבילה שאו היה טמא כדמנן [פרה פ"ג מ"ח] סמכו ידיו עליו ואמרו לו רד טבול כו". קשה לי מירושלמי דריש מכילמין על אותה דמה בין כהן שהבאתי לעיל ששואל למה כאן טגעין וכאן אין טגעין ומשני שלא יטמאו אותו אחיו הכהנים ופריך בלא זה אינו טמא מחמת הזאומיו, ומשני שלא יטמאו אחיו הכהנים, והשחא מימה לי מאי פריך בלא כך אינו טמא

ואימא לוואה דקרבנות. להלריך כל כהן העובד במקדש פרישה לקרבנות לבור: זו היא שיבה וזו היא ביאה. לדון גזירה שוה זה מזה מה שיבה חולך וקולה וטח אף ביאה חולך וקולה וטח: ואימא כפרה דקרבנות. כגון קרבנות יחיד דכתיב בהן בכמה מקומות

כדאמרינן לקמן (דף כב.): הכי גרסינן אמרי אלמה לא ניבעי פרישה לכולה משמרת בים אב. אלמה לא בתמיה אינך יכול לומר אב של משמרת החלוקין לימי שבת לשמש איש יומו שיפרשו כל בית אב שבעת ימים קודם היום הקבוע לו: **דבר הקבוע לו זמן.** יוה"ל מדבר מו ביום החדש הראשון באחד לחדש מקים וגו׳ והוא היה שמיני למילואים: הנוהג פעם חחת בשנה. מלוחים המצום. כלומר יש לך לומר שעל חג המצות נאמר הואיל ופתח בו תחילה בכל מקום או על חג הסוכות הואיל ומרובה מלומו בסוכה ולולב וערבה שמיני לבדו: ואימא שמיני. עלרת:

וכפר עליו הכהן: ואו מי ידעיגן הי מפרמי. והלא ע"י פיים היו עובדין בהן פרישה הרי יש לומר על כל בית הקבוע לו זמן המלואים שנאמר (שמות פעם אחת הוא דהוו בשנה: אי חג וניסוך המים: ליום א'. בשביל יום הוה כחיב. כאשר עשה ביום הוה: כוה. לא הצריך פרישה אלא לדוגמתו:

הואיל ופתח בו הכתוב תחלה אי חג הסוכות לענין הואיל ומרובה מצותו אלא דנין פרישת שבעה ליום אחד מפרישת שבעה ליום אחר ואין דנין פרישת שבעה לשבעה מפרישת שבעה ליום אחר ואימא שמיני דפרישת שבעה ליום אחד הוא דנין דבר שאין קדושה לפניו מדבר שאין קדושה לפניו ואין דנין דבר שיש קדושה לפניו מדבר שאין קדושה לפניו ולאו קל וחומר הוא השתא דבר שאין קדושה לפניו בעי פרישה דבר שיש קדושה לפניו לא כל שכן אמר רב משרשיא לא הזה כתיב כזה רב אשי אמר מי, איכא מידי דעיקר רגל לא בעי פרישה מפל דידיה בעי פרישה ואפילו למאן דאמר שמיני ירגל בפני עצמו הוא הני מילי לענין

הערב ותו אין רשאין ליגע בו שלא יטמאוהו. ונ"ל לפי מה שתירץ לעיל אתי שפיר, וה"פ שלא יטמאו אותו אחיו הכהנים ולא יכול לעבוד כל אותו היום, ופריך בלא זה אינו טמא מחמת הואתו וא"כ לכל הפחות הואה יגעו בו, ומשני שלא יטמאו ממנו אחיו הכהנים, ולפי זה לא הולרכנו למה שפירש לעיל שלא היו נוגעין בו אחר הואה מו יצאו ליננו הוא כמו שתירץ בירושלמי שלא יטמאו [ממנו] אחיו הכהנים. כי היכי דתיהוי ליה הכירא. שיזהר לעשות הזאותיה לשמה. אימא כוליה קרא ולעשות הוא אורחיה דקרא יום כפרה. ואימא צוואה דיוה"ב. אם נפרש דה"ק, ואימא לוואה דיוה"כ ואתא כוליה קרא לענין לפרוש קודם יוה"כ בג"ש דלוה לוה, קשה, דא"כ לכפר למאי אתא. וא"ת שבא לגלות על הג"ש שלא נדוננה על פרישת פרה, א״כ לשתוק קרא מכולהו צוה ולא לכתוב כי אם לכפר. לכך נראה כדברי המפרש ואימא נמי לוואה דיוה"כ שלריך לעשות פרישה אחרי פרישה לפני יום הכפורים והפסוק דמיירי בלשון כפרה מוכיח שאין לדרוש שום דבר מאותו פסוק אלא לענין יוה"כ. נ"ל משה. ור"י פירש דהרבנות ולכפר יבא לדרוש כפרה דקרבנות, והפסוק דמפיק בלשון לכפר מוכיח שאין לדורשו אלא כפרה שאין לדורשו אלא כפרה כדפרישית, ולעולם בפרישה דלפני יום הכפורים מיירי. ואם לא היה אומר אלא לכפר לחוד לא הייתי רואה אלא כפרה דיום הכפורים

(כדאפרש) [כדמפרש] נסמון. אבל היכא ראיבא ררמי ליה מדרמי ליה ילפיגן. וכן ממרץ בעירופין פרק מי שהולאוהו [א]. א]. אבל בפ״ק דמנחות [ד, בן ודפרק המפלת בנדה [בב, בן ודפרק במרא דמכות [יג, בן ודפ״ב דינמות א) אל ממרץ הכי, מפני שבכל אלו וכיולא גהן סומך אקושיא דועוד שישנה אח״כ. ואיבא בפרה דקרבגות. פ״ עם יוה״כ דמהיכא חימי להוליא זה יותר מזה, וכן יש לפרש כל הקושיות שלמעלה. דנין דבר הקבוע לו זמן. וה״נ ה״מ לשטיי לעיל אלא שלא הולרך.

פז״ר